

ΞΕΡΟΛΙΘΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ιδρυτής σειράς
Άρης Μαραγκόπουλος

Επιμέλεια σειράς: Άρτεμις Λόπ
Επιμέλεια - Διόρθωση: Λένια Μαζαράκη
Σελιδοποίηση: Μαρίνα Μπίτσικα
Εξώφυλλο: ΜΟΤΙΒΟ Α.Ε.

© Copyright 2020 εκδόσεις Τόπος & Βασίλης Τσιράκης
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

ISBN 978-960-499-343-7

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις Τόπος
Πλαπούτα 2 και Καλλιδρομίου
11473, Αθήνα
Τηλ.: 210 8222835-856
Fax: 210 8222684

www.toposbooks.gr

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΡΑΚΗΣ

Ξερολιθιά

Μυθιστόρημα

Στη μνήμη των γονιών μου

ξερολιθιά στο γύρισμα του δρόμου
και μια μπλιά γεμάτη στάλες
Γιώργος Ζιόβας, «Παλιό τραγούδι με βροχή»

A

όταν τραβήχτηκαν στο τέλος τα νερά
φάνηκε η έρημος με τα ποιήματα
Κατερίνα Καριζώνη, «Κοσμογονία»

ΒΑΔΙΖΕ ΑΝΕΜΕΛΑ πάνω στην υπερυψωμένη νησίδα της λεωφόρου με τα χέρια πιασμένα πίσω και βλέμμα αφηρημένο, σφυρίζοντας έναν ακατάληπτο σκοπό. Πού και πού σκόρπιζε το βλέμμα του αριστερά δεξιά χαρίζοντας περιπαικτικά χαμόγελα στους οδηγούς. Κάποια στιγμή λύγισε ελαφρά τα γόνατα και άνοιξε διάπλατα τα χέρια ακροπατώντας στο χείλος της νησίδας. Σαν να βαστούσε την μπάρα του ακροβάτη.

Ο Άγγελος, προσπερνώντας το μικρό προσφυγόπουλο, κόρναρε ρυθμικά και βγάζοντας το χέρι έξω από το παράθυρο έσφιξε τη γροθιά του και ανασήκωσε τον αντίχειρα, επιβραβεύοντας τη ριψοκίνδυνη ενέργειά του. Ήταν δεν ήταν δεκατέσσερο χρονώ. Φορούσε σκούφο, αθλητική φόρμα γνωστής ποδοσφαιρικής ομάδας και γάντια κομμένα στα ακροδάχτυλα. Έριξε το βλέμμα του στον καθρέφτη. Το προσφυγόπουλο τον χαιρέτησε μορφάζοντας ένα αινιγματικό χαμόγελο. Αμέσως μετά έδωσε έναν σάλιο και, κάνοντας περίτεχνους ελιγμούς ανάμεσα στα αυτοκίνητα, διέσχισε κάθετα τη λεωφόρο βγάζοντας τη γλώσσα στους οδηγούς που κόρναραν παρατεταμένα για την αποκοτιά του.

Έκανες άραγε καλά που το επιβράβευσες με τη χειρονομία σου; Μήπως με αυτόν τον τρόπο ενθάρρυνες την παράτολμη ενέργειά

του και το έθεσες σε ακόμα περισσότερο σε κίνδυνο; Έφερες στο μυαλό σου το ύφος του μικρού προσφυγόπουλου. Ένας μορφασμός υπεροχής και ανωτερότητας. Σαν να σου έλεγε, κοίταξε τι κάνω, ούτε να το διανοηθείς μέσα στο καβούκι σου. Είστε δειλοί και είμαι ατρόμητος. Και το χαμόγελό του δεν ήταν άλλο από το νόημα της ζωής του. Σας προκαλώ θαυμασμό και φόβο. Άρα υπάρχουν.

Ο Άγγελος κοίταξε το ρολόι στο ταμπλό του Audi και αμέσως πάτησε το κουμπί του ραδιοφώνου να προλάβει τις ειδήσεις.

Τετάρτη 15 Δεκεμβρίου 2004, Ελευθερίου του ιερομάρτυρος.
Ακούτε τις ειδήσεις των δέκα.

Ομπρία επιβατών σε λεωφορείο του ΚΤΕΛ Αττικής.

Στις 5:50 τα ξημερώματα δύο άντρες οι οποίοι επέβαιναν στο υπεραστικό λεωφορείο της γραμμής Μαραθώνας-Αθήνα ακινητοποιήσαν το όχημα με την απειλή καραμπίνας κρατώντας ομήρους τους επιβάτες.

Δεν έχουν γίνει γνωστά ακόμα τα αιτήματα των δραστών. Επιτόπου έσπευσαν αμέσως ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις και ο προϊστάμενος της εισαγγελίας πρωτοδικών.

Για οτιδήποτε νεότερο θα εκδοθεί έκτακτο δελτίο.

Ψηφίστηκε χθες από τη βουλή το νομοσχέδιο για την απασχόληση. Ο νέος νόμος δίνει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις με προσωπικό άνω των πενήντα ατόμων να αυξήσουν το ποσοστό απολύσεων από 2% σε 4%. Μείωση προσωπικού μέσα στο επόμενο τρίμηνο προβλέπουν έξι στις δέκα επιχειρήσεις, κατά τη δημοσκόπηση της KCD. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της επιτροπής Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το ποσοστό της ανεργίας στο τέλος του έτους θα αγγίξει τα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας πενταετίας.

Ο Άγγελος, κάνοντας έναν μορφασμό δυσαρέσκειας, άλλαξε σταθμό και έριξε το βλέμμα του έξω από το ανοιχτό παράθυρο. Ο καιρός μουντός, το πήγαινε για βροχή, ενώ η πολιτεία, κατά την προσφιλή συνήθειά της, σε κάποιες πολυσύχναστες διασταυρώσεις έμοιαζε ακυβέρνητη. Τα χαλασμένα φανάρια ανοιγόκλειναν βαριεστημένα τα κίτρινα βλέφαρά τους προκαλώντας το παρατεταμένο κορνάρισμα των οδηγών. Ο Άγγελος έστριψε δεξιά στη λεωφόρο και πάρκαραe απέναντι από το γυάλινο κτίριο της R&B. Κάποια γραφεία του τέταρτου άναβαν ντροπαλά τα λευκά παγωμένα φώτα τους. Να, τώρα άναψε το φως στο γραφείο του Αντωνίου.

Άναψες σσιγάρο. Ποιος, ο Αντωνίου, που σε παρακαλούσε να του δίνεις ιδέες, έγινε τώρα υπεύθυνος του δημιουργικού. Ο κύριος ατάλαντος, ο κύριος τίποτα, ο επαγγελματίας αντιγραφείας που έκλεβε τις εργασίες των νεαρών αποφοίτων του μάρκετινγκ. Οχιά μεγάλη. Οι οχιές δεν έχουν φαντασία. Ξέρουν όμως να ελίσσονται και να δαγκώνουν την κατάλληλη στιγμή. Δάγκωσες ασυναίσθητα το κάτω χείλος σου κι αμέσως έγλειψες το σημείο με τη γλώσσα. Αλμύρα. Τέντωσες τον λαιμό σου και κοίταξες στον καθρέφτη. Η άκρη του χείλους σου είχε ματώσει. Ήταν η τιμωρία σου. Λίγο πριν είχες αθετήσει την υπόσχεση που είχες δώσει στον εαυτό σου εδώ και καιρό.

Η παρουσία σου στη σημερινή συνέντευξη έγινε κατά παράβαση της υπόσχεσης προς στον εαυτό σου να του χαρίσεις τουλάχιστον δυο τρεις μήνες ανεμελιάς. Να μην ψάξεις για δουλειά μέχρι το τέλος του χρόνου. Όμως η εταιρεία ήταν leader στον χώρο της διαφήμισης και η θέση εργασίας φωτογράφιζε την ειδικότητά σου. Φόρεσες λοιπόν τη στολή εργασίας και αντί για τις πλαγιές του Αιγάλεω, όπως έκανες κάθε πρωί τους τρεις τελευταίους μήνες, τράβηξες για την πλατεία Συντάγματος. Παντελόνι τζιν, φούτερ με στρογγυλή λαιμόκοψη, καμπαρντίνα

εγγλέζικη και κασκόλ όχι δεμένο σαν γραβάτα, αλλά τυλιγμένο γύρω από τον λαιμό με τη μια άκρη να κρέμεται στο στήθος σου.

Η γραβάτα του πεννηντάρη με τα βαμμένα μαύρα στους κροτάφους μαλλιά είχε τον κόμπο χαλαρό, μποέμικο, ενώ το λευκό λινό πουκάμισό του μαζεμένο στα μανίκια φαινόταν ασιδέρωτο, δίνοντάς του μια εικόνα επιμελούς ατημελποσίας. Αντίθετα, η σαραντάρη δίπλα του εξέπεμπε την τελευταία λέξη της μόδας. Μαλλί φουσκωτό κομμωτηρίου, έντονο βάψιμο και ταγέρ ακριβοραμμένο, συνοδευμένο από ένα χάντρινο λευκό κολιέ.

Ο Άγγελος έπιασε τον εαυτό του να μπαίνει με έναν ανεξήγητο αέρα στην αίθουσα της συνέντευξης. Πήρε την πρωτοβουλία να χαιρετήσει διά χειραψίας, και μάλιστα θερμής, τους δύο recrúiter, χωρίς αυτοί να τείνουν πρώτοι το χέρι τους, όπως επέβαλλε το *savoir vivre*, και αμέσως στρογγυλοκάθισε στο οβάλ γραφείο απέναντί τους, πριν προλάβουν οι ίδιοι να του το προτείνουν.

– Πώς σας φάνηκε η τελευταία διαφήμιση της X-phone, πήρε πρώτος τον λόγο ο πεννηντάρης με σκοπό να σπάσει ο πάγος μεταξύ των δύο πλευρών.

Αιφνιδιάστηκες. Ήσουν απόλυτα βέβαιος πως η πρώτη ερώτηση θα είχε να κάνει με τον λόγο της απόλυσης από την προηγούμενη δουλειά σου. Και είχες προετοιμαστεί τόσο καλά γι' αυτή! Μα παρότι δεν γνώριζες τη διαφήμιση, δεν άφησες να σου φύγει ο αέρας με τον οποίο είχες μπει στην αίθουσα της συνέντευξης.

– Δεν έχω δει τη διαφήμιση για την οποία μιλάτε, απάντησε ο Άγγελος χωρίς ο τόνος της φωνής του ή κάποια έκφραση του προσώπου του να αφήνουν έστω και την παραμικρή υπόνοια ενοχής. Ξέρετε, αποφάσισα στο μεσοδιάστημα μέχρι τη νέα μου δουλειά να αποτοξινωθώ

κάπως από το αντικείμενο. Και όπως είπε κάποιος μεγάλος συγγραφέας, «Ο δημιουργός πρέπει πρώτα να στεγνώσει μέσα του πριν ξεδιψάσει στο επόμενο έργο του».

– Πείτε μας μερικές από τις διαφημίσεις του τρέχοντος έτους που βρήκατε ενδιαφέρουσες, πετάχτηκε η σαραντάρια με φωνή ουδέτερη, μην αφήνοντας την παραμικρή υπόνοια ως προς το πώς εισέπραξε την απάντησή του.

Χωρίς να δώσεις καθόλου χρόνο στον εαυτό σου απάντησες αυθόρμητα, αναφέροντας μερικές από τις διαφημίσεις της χρονιάς, όχι απαραίτητα τις πιο δημοφιλείς, ανάμεσά τους μία μόνο της General Advertising, της εταιρείας στην οποία έδινες τη συνέντευξη.

– Πώς σκέφτεστε τον εαυτό σας σε δέκα χρόνια, πήρε ξανά τη σκυτάλη ο πεννητάρης, χωρίς να σχολιάσει την απάντηση του Άγγελου.

– Να έχω εδραιώσει τη θέση μου στην εταιρεία και να έχω ελεύθερο χρόνο ώστε να μπορώ να κάνω κάποια εξωτικά ταξίδια που χρωστάω στον εαυτό μου. Να μάθω ένα μουσικό όργανο, παιδικό απωθημένο, μια ακόμα ξένη γλώσσα, φοιτητικό απωθημένο, αλλά κυρίως να αφιερώνω περισσότερο χρόνο στο διάβασμα. Ξέρετε, η μεγάλη μου αγάπη είναι η λογοτεχνία. Και έχω την αίσθηση, ή μάλλον την πεποίθηση, πως η καλή λογοτεχνία δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για να φυτρώσουν και να αναπτυχθούν ιδέες που έχει ανάγκη το δημιουργικό τμήμα μιας διαφημιστικής εταιρείας.

Ευχαριστημένος με την απάντησή σου έκανες μια μικρή παύση περιμένοντας μια κάποια ένδειξη επιδοκμασίας, έστω ένα καταφατικό νέυμα και, γιατί όχι, τη συνέχιση της συζήτησης περί λογοτεχνίας, που θεωρούσες και το δυνατό σου σημείο. Άλλωστε το μεγάλο στοίχημα σε κάθε interview είναι να μπορεί ο υποψή-

φιος να οδηγή την κουβέντα στα δικά του νερά. Μα η επόμενη ερώτηση, από τα βαμμένα στο χρώμα του σάπιου μήλου χείλη της μοδάτης κυρίας, σε έβγαλε εντελώς έξω από τα νερά σου.

– Αν η προϊστάμενή σας σας παρενοχλούσε σεξουαλικά έως και με την απειλή της απόλυσης, τι θα κάνατε;

Σοκαρισμένος από την ερώτηση, αυτή τη φορά έδωσε χρόνο στον εαυτό σου. Σκέφτηκες μάλιστα να της ζητήσεις να την επαναλάβει, μήπως και παράκουσες, αλλά το μετάνιωσες αναλογιζόμενος πως έτσι θα πρόδιδες την αμχανία σου. Όταν αποφάσιζες να δώσεις την απάντησή σου, ο θυμός σου ξεχείλιζε μέσα από κάθε σου συλλαβή.

– Δεν συνηθίζω να πουλώ το κορμί μου, πολύ περισσότερο στον εργασιακό μου χώρο. Άλλωστε πιστεύω ακράδαντα πως κάποιες αξίες της ζωής, όπως η αξιοπρέπεια, δεν είναι εμπορεύσιμες. Μου προκαλεί μάλιστα αλγεινή εντύπωση η ερώτησή σας. Για να μην πω ότι με προσβάλλει, όχι μόνο εμένα, αλλά και την εταιρεία σας. Ειλικρινά, δεν περίμενα τέτοια ερώτηση, ολοκλήρωσε την απάντησή του, ενώ η αγανάκτησή του είχε ανεβάσει κατακόρυφα τον τόνο της φωνής του. Ήταν φανερό πως είχε χάσει τον έλεγχο.

– Είστε ελεύθερος. Ευχαριστούμε για τον χρόνο σας.

Τα λόγια του πεννητάρη με τα οποία έκλεινε τόσο άκομψα τη συνέντευξη αντίηχαναν στ' αυτιά σου υποτιμητικά, ενώ τα μάτια σου διέκριναν για πρώτη φορά ένα συγκρατημένο μειδίαμα στο πρόσωπο της κυρίας, τόσο διακριτικό ώστε να μην μπορείς να ξεχωρίσεις αν ήταν ειρωνικό ή υποτιμητικό.

Ο Άγγελος σηκώθηκε από την καρέκλα του ψελλίζοντας ένα τυπικό και για λόγους ευγενείας «Κι εγώ ευχαριστώ για τον χρόνο σας» και έμεινε για κάποιες στιγμές αναποφάσιτος αν θα έπρεπε να τείνει ή όχι αποχαιρετιστήρια χειραψία. Βλέποντας τους δύο συνεντευκτές του να μην

προβαίνουν σε αντίστοιχη κίνηση, έκανε μεταβολή και προχώρησε προς την έξοδο.

Αγγίζοντας όμως το αστραφτερό πόμολο της γυάλινης πόρτας, μια ακατανίκητη δύναμη τον απέτρεψε από το να την ανοίξει. Κοντοστάθηκε τότε στρέφοντας το βλέμμα του προς το οβάλ γραφείο και χωρίς να το καλοσκεφτεί ξεστόμισε τις παρακάτω λέξεις, προφέροντας αργά τις συλλαβές τους:

– Θα μπορούσα να μάθω ποια ήταν η σωστή απάντηση στην τελευταία σας ερώτηση;

Τότε η σαραντάρα με το μοδάτο ντύσιμο ξεκλείδωσε για πρώτη φορά το ανέκφραστο πρόσωπό της και, ξεδιπλώνοντας ένα χαμόγελο θριαμβικό, είπε με το υπερροπικό ύφος του νικητή:

– Μα, αγαπτέ μου, η ερώτηση δεν αποσκοπούσε στο να αξιολογήσουμε την ηθική σας αρτιότητα, ούτε βέβαια να εκτιμήσουμε το αξιακό σας σύστημα. Η ερώτηση στόχευε στο ψυχολογικό σας προφίλ. Να δούμε τον τρόπο που λειτουργείτε σε ακραίες καταστάσεις και την ικανότητά σας να ανταποκρίνεστε σ' αυτές χωρίς να χάνετε την ψυχραιμία σας. Από αυτή τη σκοπιά σωστή απάντηση θεωρείται αυτή που αποδομεί με θυμοσοφία και χιούμορ την –προσβλητική, είναι αλήθεια– ερώτηση. Την πιο ωραία απάντηση έως τώρα μου την έδωσε ένας νεαρός: «Εξαρτάται από το αν στο κρεβάτι θα ήμουν από πάνω ή από κάτω».

Στα παλιά τους τα παπούτσια τα εξωτικά ταξίδια σου, οι ξένες γλώσσες και οι λογοτεχνικές σου ανησυχίες. Την πάτησες σαν αρχάριος. Αυτά που τους απάντησες μόνο όρεξη για δουλειά δεν έδειχναν. Άκου εκεί κάνεις αποτοξίνωση από το αντικείμενο της δουλειάς σου. Πας καλά, ρε. Πού ζεις. Απολύθηκες και αντί να ξεσκιστείς να βελτιώσεις το εργασιακό προφίλ σου το έριξες στο σορολόπι.

Άκου εκεί αποτοξίνωση... Δηλαδή, τι θέλεις να μας πεις, ότι η δουλειά σου ήταν τοξική; Ή μήπως έχεις ξεφύγει εντελώς και πιστεύεις πως κάθε εργασία είναι τοξική. Τι; Αυτά που τους είπες έδειχναν πως είσαι άνθρωπος με ποιότητα και επίπεδο; Χέστηκαν για το επίπεδό σου. Αυτοί, ρε, θέλουν άλογα κούρσας, όχι κουλτουριάρηδες που διαβάζουν υψηλή λογοτεχνία.

Τι; Η διαφήμιση είναι τέχνη; Κούνια που σε κούναγε. Ποια τέχνη, ρε φίλε. Πού ζεις; Ποιος σου είπε πως θέλουν ποιοτική διαφήμιση; Τέρμα οι διαφημίσεις ταινίες μικρού μήκους. Εδώ δεν κάνουμε φεστιβάλ. Μάρκετινγκ κάνουμε. Όλα είναι αποδεκτά. Και το πρωτοποριακό, και το κιτς, και το παραδοσιακό. Αρκεί να αυξάνουν τις πωλήσεις του προϊόντος, να γίνονται σλόγκαν.

Πόσα σλόγκαν έχεις στον φάκελό σου; Τι; Μόνο τόσα; Κι αντί να στύψεις το μυαλό σου να κατεβάσεις καμιά ιδέα, κάνεις, λέει, αποτοξίνωση. Πόσος καιρός πέρασε από την τελευταία σου συνέντευξη για δουλειά; Πόσος; Δώδεκα χρόνια; Δώδεκα χρόνια στην ίδια δουλειά; Ούτε δημόσιος υπάλληλος να ήσουν. Ξέχασες κι αυτά που ήξερες. Τα πράγματα έχουν αλλάξει και εσύ ζούσες στον κόσμο σου, Ή μάλλον τα έβλεπες, αλλά δεν ήθελες να το παραδεχτείς. Έπρεπε να σου κάνουν την τελευταία ερώτηση για να καταλάβεις πως όλη η συνέντευξη ήταν μια καλοστημένη παγίδα.

Η ξαφνική μπόρα έκανε τον Άγγελο να κλείσει το παράθυρο και να ανοίξει το cd player. Η μονότονη παλινδρομική κίνηση των υαλοκαθαριστήρων του δίπορτου Audi A3 με την ηλιοροφή και τα δερμάτινα καθίσματα, τα 1.800 κυβικά και τα 190 άλογα συνόδευε σαν μπαγκέτα μαέστρου τον ρυθμό του «Start Me Up» από τον δίσκο *Tattoo You* των Rolling Stones. Όσες φορές κι αν ρώτησε τον εαυτό του στο μέλλον, ποτέ δεν πήρε απάντηση αν το τραγούδι αυτό

ήταν η αιτία εκείνη τη στιγμή να πάρει την απόφαση να πουλήσει το Audi.

Ο Άγγελος δυνάμωσε την ένταση ώστε να μη φτάσουν στ' αυτιά του τα κορναρίσματα και τα «γαλλικά» των άλλων οδηγών και έκανε αναστροφή, γράφοντας στα παλιά του τα παπούτσια τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας.

Στο απέναντι πεζοδρόμιο το προσφυγάκι, προφυλαγμένο κάτω από τη μαρκίζα μιας πολυκατοικίας, τέντωσε το χέρι του και σφίγγοντας τη γροθιά του σήκωσε τον αντίχειρα επιβραβεύοντάς τον για την αποκοτιά του.

Τώρα μάλιστα, ήρθε στα ίσια του.